

В чому полягають особливості подання і розгляду електронних петицій в період дії режиму воєнного стану?

Для громадян

Особливою формою колективного звернення громадян до Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, органу місцевого самоврядування є електронна петиція, яка подається та розглядається в порядку, передбаченому [Законом України](#) «Про звернення громадян».

Пунктом 3 Указу Президента України від 24.02.2022 року № 64/2022 «Про запровадження воєнного стану в Україні», на виконання вимог ст. 7 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» було передбачено можливість обмеження реалізації окремих конституційних прав людини. Разом з тим, звертаємо увагу, такі обмеження не поширюються на реалізацію громадянами права на звернення, зокрема, право подавати електронні петиції.

Електронні петиції повинні подаватися через офіційний веб-сайт органу, якому вона адресована, або веб-сайт громадського об'єднання, яке здійснює збір підписів на підтримку електронної петиції.

Звертаємо увагу, відповідно до ст. 4 Закону України «Про правовий режим воєнного стану», на територіях, на яких введено воєнний стан, для забезпечення дії [Конституції](#) та законів України, забезпечення разом із військовим командуванням запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, оборони, цивільного захисту, громадської безпеки і порядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян можуть утворюватися тимчасові державні органи - військові адміністрації.

Військові адміністрації населених пунктів утворюються в одному чи декількох населених пунктах (селах, селищах, містах), в яких сільські, селищні, міські ради та/або їхні виконавчі органи не здійснюють покладені на них [Конституцією](#) та законами України повноваження, у тому числі внаслідок фактичного саморозпуску або самоусунення від виконання своїх повноважень, або їх фактичного невиконання, або припинення їх повноважень згідно із законом.

У разі утворення військової адміністрації, на яку було покладено повноваження місцевої ради з питань, порушених в електронній петиції, вона підлягає розгляду відповідною військовою адміністрацією як тимчасовим правонаступником суб'єкта розгляду звернень відповідно до Законів України «Про звернення громадян» та «Про правовий режим воєнного стану».

Для того, щоб подати електронну петицію зареєструватися можливо через систему ID-банкінг.

В електронній петиції має бути викладено суть звернення (проблеми, яка вимагає свого вирішення, пропозиції, скарги, клопотання), зазначено прізвище, ім'я, по батькові автора (ініціатора) електронної петиції (без скорочень), адресу електронної пошти, яка повністю дозволяє ідентифікувати ініціатора петиції та осіб, які її підписали.

На веб-сайті відповідного органу або громадського об'єднання, що здійснює збір підписів, обов'язково зазначаються дата початку збору підписів та інформація щодо загальної кількості та переліку осіб, які підписали електронну петицію.

Для створення електронної петиції до Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, органу місцевого самоврядування її автор (ініціатор) заповнює спеціальну форму на офіційному веб-сайті органу, якому вона адресована, або веб-сайті громадського об'єднання, яке здійснює збір підписів на підтримку електронних петицій, та розміщує текст електронної петиції. Вона оприлюднюється на офіційному веб-сайті відповідного суб'єкта владних повноважень, якому вона адресована або на веб-сайті громадського об'єднання, яке здійснює збір підписів на підтримку електронних петицій, протягом двох робочих днів з дня надсилання її автором (ініціатором).

Звертаємо увагу, дата оприлюднення електронної петиції на офіційному веб-сайті суб'єкта владних повноважень, якому вона адресована або на веб-сайті громадського об'єднання є датою початку збору підписів на її підтримку. У випадку, якщо через запровадження воєнного стану або активні бойові дії, посадові особи органу, якому адресована електронна петиція, не можуть здійснити заходи щодо її опрацювання, строк реєстрації такої петиції подовжується на період дії відповідного правового режиму.

При цьому, за своїм змістом і сутністю, Електронна петиція не може містити заклики до повалення конституційного ладу, порушення територіальної цілісності України, пропаганду війни, насильства, жорстокості, розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, заклики до вчинення терористичних актів, посягання на права і свободи людини.

У разі невідповідності електронної петиції встановленим вимогам оприлюднення такої петиції не здійснюється, про що повідомляється автору (ініціатору) не пізніше строку, встановленого для оприлюднення.

При визначенні наслідків невідповідності електронної петиції вимогам Закону України «Про звернення громадян» необхідно також враховувати правові висновки Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду, сформульовані у Постанові від 18 січня 2021 року у справі № 9901/302/20.

Відповідальність за зміст електронної петиції несе автор (ініціатор) електронної петиції.

Відповідні органи державної влади, органи місцевого самоврядування та громадські об'єднання під час збору підписів на підтримку електронної петиції зобов'язані забезпечити безоплатність доступу відповідно до Закону України «Про звернення громадян».

Для забезпечення належного опрацювання електронних петицій суб'єктам владних повноважень необхідно вирішити питання про визначення власного офіційного інформаційного ресурсу, на якому можуть розміщуватися електронні петиції, призначити відповідальну особу з питань опрацювання електронних петицій, а також передбачити форми інформування про результати їх опрацювання. При цьому, з метою належного розгляду електронних петицій керівникам суб'єктів владних повноважень, яким адресовані електронні петиції слід надати повноваження щодо можливості утворення дорадчих органів, наприклад комісій для вирішення відповідних питань, а також можливість надавати окремі доручення з питань опрацювання інформації, необхідної для належного розгляду електронних петицій.

Обов'язковими умовами за наявності яких електронна петиція підлягає розгляду є факт збору на її підтримку не менш як 25000 підписів громадян протягом не більше трьох місяців з дня оприлюднення петиції.

Вимоги до кількості підписів громадян на підтримку електронної петиції до органу місцевого самоврядування та строку збору підписів визначаються статутом територіальної громади.

Електронна петиція, збір підписів на підтримку якої здійснювався через веб-сайт громадського об'єднання і яка протягом установленого строку набрала необхідну кількість підписів на її підтримку, не пізніше наступного дня після набрання необхідної кількості підписів повинна надсилатися громадським об'єднанням органу, якому адресована петиція, із зазначенням інформації про дату початку збору підписів, дату направлення електронної петиції, загальну кількість та перелік осіб, які підписали електронну петицію (чи посилання на джерело такої інформації в мережі Інтернет), строк збору підписів, назву та адресу електронної пошти громадського об'єднання.

Інформація про початок розгляду електронної петиції, яка в установлений строк набрала необхідну кількість голосів на її підтримку, повинна оприлюднюватися на офіційному веб-сайті суб'єкта владних повноважень, якому вона адресована не пізніш як через три робочі дні після набрання необхідної кількості підписів на підтримку петиції, а в разі отримання електронної петиції від громадського об'єднання - не пізніш як через два робочі дні після отримання такої петиції.

Згідно з процедурою, передбаченою у ст. 23-1 Закону України «Про звернення громадян», розгляд електронної петиції здійснюється невідкладно, але не пізніше десяти робочих днів з дня оприлюднення інформації про початок її розгляду.

Суб'єкт владних повноважень, якому адресована електронна петиція в особі свого керівника зобов'язаний публічно оголосити про підтримку або не підтримку електронної петиції на своєму офіційному веб-сайті

У відповіді на електронну петицію повідомляється про результати розгляду порушених у ній питань із відповідним обґрунтуванням.

Відповідь на електронну петицію не пізніше наступного робочого дня після закінчення її розгляду оприлюднюється на офіційному веб-сайті органу, якому вона була адресована, а також надсилається у письмовому вигляді автору (ініціатору) електронної петиції та відповідному громадському об'єднанню, яке здійснювало збір підписів на підтримку відповідної електронної петиції.

У разі визнання за доцільне викладені в електронній петиції пропозиції можуть реалізовуватися органом, якому вона адресована, шляхом прийняття з питань, віднесених до його компетенції, відповідного рішення. Президентом України, Кабінетом Міністрів України, народними депутатами України за результатами розгляду електронної петиції можуть розроблятися та вноситися в установленому порядку на розгляд Верховної Ради України законопроекти, спрямовані на вирішення порушених у петиції питань.

Для суб'єктів владних повноважень

Крім рекомендацій, сформульованих у цьому роз'ясненні адресованих громадянам України, необхідно вказати на окремі особливості правового регулювання обробки електронних петицій, які слід враховувати посадовим особам суб'єктів владних повноважень.

При опрацюванні суб'єктами владних повноважень необхідно керуватися ч. 2 ст. 19 та ст. Конституції України, ст. 23-1 Закону України «Про звернення громадян», іншими законами та підзаконними актами України.

Для забезпечення реєстрації і належного опрацювання електронних петицій, Закон України «Про звернення громадян» покладає на Верховну Раду України, Президента України, Кабінет Міністрів України, місцеві ради обов'язки щодо затвердження порядку реалізації права на електронні петиції на офіційних веб-сайтах цих органів.

У разі відповідності електронної петиції вимогам, передбаченим у ст. 23-1 Закону України «Про звернення громадян», орган державної влади або місцевого самоврядування не пізніше двох днів зобов'язаний зареєструвати відповідну петицію та ініціювати початок збору підписів на її підтримку.

Відповідні органи державної влади, органи місцевого самоврядування та громадські об'єднання під час збору підписів на підтримку електронної петиції зобов'язані забезпечити:

- безоплатність доступу та користування інформаційно-комунікаційною системою, за допомогою якої здійснюється збір підписів;
- електронну реєстрацію громадян для підписання петиції;
- недопущення автоматичного введення інформації, у тому числі підписання електронної петиції, без участі громадянина;
- фіксацію дати і часу оприлюднення електронної петиції та підписання її громадянином.

Якщо електронна петиція, в установленій строк не набрала необхідної кількості голосів на її підтримку, після завершення передбаченого законом строку, вона підлягає розгляду органом, якому вона адресована, як звернення громадянина, відповідно до Закону України «Про звернення громадян».

Електронна петиція, адресована відповідно Президенту України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України, повинна розглядатися у порядку, встановленому ст.

23-1 Закону України «Про звернення громадян», за умови збору на її підтримку не менш як 25000 підписів громадян протягом не більше трьох місяців з дня оприлюднення петиції.

Звертаємо увагу, Закон України «Про звернення громадян» покладе на місцеві ради обов'язок щодо визначення у статуті територіальної громади строку збору підписів, а також кількості підписів на підтримку електронної петиції, за дотримання яких така петиція буде вважатися підтриманою. Вказані умови легалізації електронних петицій повинні визначатися з урахуванням кількості жителів територіальної громади, які постійно проживають на її території, ступеня проникнення цифрових технологій в життєдіяльність конкретної територіальної громади, а також ступеня соціально-економічного розвитку територіальної громади.

Розгляд електронної петиції здійснюється невідкладно, але не пізніше десяти робочих днів з дня оприлюднення інформації про початок її розгляду.

Якщо електронна петиція містить клопотання про її розгляд на парламентських слуханнях у Верховній Раді України або громадських слуханнях відповідної територіальної громади, автор (ініціатор) петиції має право представити електронну петицію на таких слуханнях. У такому разі строк розгляду електронної петиції продовжується на строк, необхідний для проведення відповідних слухань.

Орган, якому адресована електронна петиція зобов'язаний не пізніше наступного робочого дня після закінчення її розгляду оприлюднити відповідь на таку петицію на офіційному веб-сайті, де вона оприлюднювалася.

У разі визнання за доцільне викладені в електронній петиції пропозиції можуть реалізовуватися органом, якому вона адресована, шляхом прийняття з питань, віднесених до його компетенції, відповідного рішення. Президентом України, Кабінетом Міністрів України, народними депутатами України за результатами розгляду електронної петиції можуть розроблятися та вноситися в установленому порядку на розгляд Верховної Ради України законопроекти, спрямовані на вирішення порушених у петиції питань.

Інформація про кількість підписів, одержаних на підтримку електронної петиції, та строки їх збору зберігається не менше трьох років з дня оприлюднення петиції.

Таким чином, за умови дотримання законодавчих вимог до змісту та процедур подання і підтримки електронних петицій, вони підлягають розгляду незалежно від запровадження в Україні правового режиму воєнного стану.